

Studieplan Klinische psychologie I

1. Conceptuele deel

CIVAS biedt twee cursussen aan over Klinische psychologie, te weten deel I en deel II. De studies zijn als studiepakket te volgen, maar worden ook los aangeboden. De cursus *Klinische psychologie I* behandelt de psychische problematiek bij depressie, agressie- en angststoornissen.

De cursus is bedoeld voor mensen die vanuit beroepsmatige of persoonlijke interesse meer van klinische psychologie en problematisch gedrag willen weten. De lesstof is van direct nut voor therapeuten, hulpverleners, vrijwilligers, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, coaches, counselors, personeelsfunctionarissen, enzovoorts. Ook is de cursus geschikt voor iedereen die meer van de eigen of van andermans psychische problemen wil begrijpen.

De student krijgt eerst een zorgvuldige uitleg van de aard en de werking van de menselijke emoties. Hij leert wat normale en abnormale reacties zijn en hoe hij problematisch gedrag herkent. Vervolgens legt de cursus uit hoe verschillende emotionele stoornissen met betrekking tot depressie, agressie en angst ontstaan, verlopen en behandeld worden volgens de klinische psychologie. Ter ondersteuning van het leerproces worden vele praktijkvoorbeelden geanalyseerd.

Heeft de student de cursus afgerond, dan heeft hij een gedegen inzicht in de werking van menselijke emoties. Hij weet hoe depressie, agressie- en angststoornissen tot problematisch of pathologisch gedrag kunnen leiden en hoe klinische psychologie oplossing kan bieden.

Er zijn geen harde voorwaarden voor de toelating; er is geen specifieke vooropleiding vereist. Minimaal havo- of mbo-denkniveau is wenselijk.

2. Contextuele deel

De cursus *Klinische psychologie I* is een thuisstudie. Hierdoor worden er geen eisen aan de leeromgeving gesteld. De opleiding bestaat uit 10 lessen. De studielast bedraagt 5 uur per week en de studieduur is 6 maanden. De totale studielast van de opleiding is 132 uur, bestaande uit 78 uur zelfstudie, 52 uur online contact en 2 uur voor het examen. Het leerresultaat wordt formatief getoetst middels huiswerkvragen (multiple choice) en een afsluitend examen (multiple choice).

3. Contentuele deel

De lesstof bevat de onderstaande hoofdstukindeling.

Les 1: Inleiding in de klinische psychologie

1. Wat is klinische psychologie
2. Onderverdelingen van problematisch gedrag
3. Onderverdeling in manieren van reageren op problemen
4. Het theoretisch kader

Les 2: Emoties

1. Wat is een emotie
2. Angst
3. Woede
4. Verdriet
5. Geestdrift
6. Vreugde

Les 3: Meer emoties

1. Schrik, verrassing, ontsteltenis en verbijstering
2. Lachen en huilen
3. De algemene kenmerken van emoties
4. Jaloezie

Les 4: Normale depressieve reacties

1. De aard van depressie
2. De aanleidingen tot depressie
3. De functies van depressie
4. Het verlamme effect van depressie
5. Het brede effect van depressie
6. Omgaan met depressie

Les 5: Emotionele verwerking en rouw

1. Analyse van emotionele verwerking
2. De verwerking van trauma's
3. Gevolgen van onvoldoende emotionele verwerking
4. De emotionele verwerking van verlies

Les 6: Abnormale depressies

1. Normale depressie wordt chronisch
2. Depressie treedt te vaak of te snel op
3. Ernstige en psychotische depressies
4. Het verband tussen attributiestijl en depressie
5. Therapievormen bij behandeling van abnormale depressie

Les 7: Agressiestoornissen

1. Obsessies
2. Onheilsangsten
3. Smetvrees
4. Emotionele geremdheid
5. Overmatige agressie
6. Mechanismen achter terrorisme en oorlog

Les 8: Angststoornissen

1. Geeneraliseerde angststoornis
2. Fobieën

Les 9: Aangeleerde angsten

1. Conditionering: leren door ervaring
2. Klassiek geconditioneerde angsten
3. Generalisatie van geconditioneerde angsten
4. Onterechte angsten blijven bestaan
5. Aangeleerde angsten worden steeds erger
6. Confrontatietherapie bij onterechte angsten
7. Therapie bij complexe angststoornissen
8. Functionele autonomie

Les 10: Persoonlijkheidsstoornissen

1. Wat is een persoonlijkheidsstoornis
2. Onderverdeling in gedragsstrategieën
3. Abnormale persoonlijkheidsstructuren
4. Indeling van persoonlijkheidsstoornissen volgens DSM-5

De opleiding behandelt de volgende leerdoelen:

- de student heeft kennis van het werkveld van de klinische psychologie
- de student heeft kennis van de basisbegrippen binnen de klinische psychologie
- de student heeft kennis van de verschillende onderverdelingen van menselijk gedrag
- de student heeft kennis van de factoren waardoor de manier van reageren wordt beïnvloed
- de student heeft kennis van het ontstaan, de algemene kenmerken en de verwerking van emoties
- de student heeft kennis van de aard en werking van de emoties angst, woede, verdriet, geestdrift, vreugde, schrik, verrassing, ontsteltenis en verbijstering
- de student heeft kennis van de kenmerken, aard, aanleiding, functies, het verloop en de behandeling van normale en abnormale depressies
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van de verschillende agressiestoornissen
- de student heeft kennis van de kenmerken, oorzaken en behandeling van de verschillende angststoornissen

- de student heeft kennis van gedragsstrategieën, abnormale persoonlijkheidsstructuren en de kenmerken van de verschillende persoonlijkheidsstoornissen

De opleiding dekt de onderstaande hbo-kerncompetenties af:

I Brede professionalisering

De student wordt aantoonbaar toegerust met actuele kennis die aansluit bij recente (wetenschappelijke) kennis, inzichten, concepten en onderzoeksresultaten, teneinde zich te kwalificeren voor:

- het zelfstandig kunnen uitvoeren van de taken van een beginnende beroepsbeoefenaar;
- de verdere professionalisering van de eigen beroepsuitoefening c.q. het beroep.

1 De student beschikt over relevante wetenschappelijke kennis op het gebied van:

1.1 Gedragswetenschap

- Traditionele onderverdeling van problematisch gedrag in neuroses, psychoses en psychopathie
- Onderverdeling van problematisch en pathologisch gedrag volgens Millon
- Gedetailleerde onderverdeling van de DSM
- Normale reacties op problemen
- Abnormale reacties op problemen
- Interactie tussen gedragsrepertoire en omstandigheden/bestaans aantasting
- Fundamentele repertoiredeficiënties

1.2 Menselijke emoties

- Definitie en ontstaan van emoties
- De algemene kenmerken van emoties
- Aard, aanleiding, effect en functie van de vier basisemoties
- Aard, aanleiding, effect en functie van de emoties vreugde en oriënterende emoties
- Emotionele verwerking
- Gevolgen van onvoldoende emotionele verwerking
- Traumaverwerking
- Emotionele verwerking van verlies

1.3 Depressieve reacties

- Aard, aanleiding en functie van depressie
- Verlamdend en breed effect van depressie
- Omgaan met normale depressieve reacties
- Ontstaan, kenmerken en gevolgen van abnormale depressies
- Verband tussen attributiestijl en depressie
- Behandeling van abnormale depressies

1.4 Agressiestoornissen

- Kenmerken en oorzaken van obsessies
- Kenmerken en oorzaken van onheilsangsten
- Kenmerken en oorzaken van smetvrees
- Kenmerken en oorzaken van emotionele geremdheid
- Kenmerken en oorzaken van overmatige agressie
- Behandeling van agressiestoornissen

1.5 Angststoornissen

- Kenmerken en oorzaken van de gegeneraliseerde angststoornis
- Kenmerken en oorzaken van fobieën
- Conditioneringstheorie: leren door ervaring – klassiek en operant
- Klassiek geconditioneerde angsten
- Generalisatie van geconditioneerde angsten
- Confrontatietherapie bij onterechte angsten
- Behandeling van complexe angststoornissen

1.6 Persoonlijkheidsstoornissen

- Onderverdeling in gedragsstrategieën
- Abnormale persoonlijkheidsstructuren
- Indeling van persoonlijkheidsstoornissen volgens DSM-5

II Probleem- en vraaggericht werken

Het zelfstandig definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk op basis van relevante kennis en (theoretische) inzichten, het ontwikkelen en toepassen van zinvolle (nieuwe) oplossingsstrategieën en het beoordelen van de effectiviteit hiervan.

1 Hulpvraag

- 1.1 De student kan de hulpvraag achterhalen.
- 1.2 De student herkent belangrijke informatie.
- 1.3 De student kan in overleg beoordelen aan welke hulpvraag en met wie de cliënt het best kan werken.
- 1.4 De student maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken tijdens de probleeminventarisatie.
- 1.5 De student kan bestaansaantasting in kaart brengen en bespreekbaar maken.
- 1.6 De student houdt rekening met belangrijke persoonlijke waarden van de cliënt.

2 Conclusies trekken en consequenties inschatten

- 2.1 De student trekt op basis van informatie van de cliënt realistische conclusies en onderbouwt de redenering met feiten.
- 2.2 De student schat de capaciteiten, ontwikkelingsleeftijd en (on)mogelijkheden van de cliënt goed in.

- 2.3 De student kan op basis van informatie van de cliënt suggesties doen over mogelijke werkzame interventies.
- 2.4 De student benoemt de consequenties van verschillende uitkomsten en de voor- en nadelen van mogelijke interventies.

3 Hulpverleningstraject

- 3.1 De student kan advies geven over een passend traject.
- 3.2 De student kan inschatten wanneer en waarnaar doorverwijzing nodig is.
- 3.3 De student kan effectief samenwerken met andere hulpverleners en heeft inzicht in de verschillende fasen van het hulpverleningstraject.